

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

Мірошніченко Олександр Володимирович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН В МІЖНАРОДНОМУ
БІЗНЕСІ»

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студента II курсу _____ Мірошніченко О.В.

групи МЕ.мз-11с

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна магістерська робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

Керівник доцент, к.е.н. _____ Хомутенко Л.І.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему
«ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ»
студента Мірошніченка Олександра Володимировича

Основний зміст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 50 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 77 найменувань, який розміщено на 7 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 8 малюнків, а також 3 додатків, які розміщені на 4 сторінках.

Ключові слова: ДЕОФШОРИЗАЦІЯ, ОФШОРНИЙ БІЗНЕС, ПЕРСПЕКТИВИ ОФШОРНИХ МЕХАНІЗМІВ, ПРОБЛЕМИ ДЕОФШОРИЗАЦІЇ, СУЧАСНИЙ СТАН ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у вивченні теоретичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо наслідків використання офшорних юрисдикцій та можливих способів їх протидії.

Завдання поставлені у ході написання кваліфікаційної роботи: проаналізувати та дослідити місце офшорного механізму у світовій економіці, порівняти існуючі наслідки від впливу офшорних зон на економіку та виділити можливі шляхи ведення антиофшорної політики.

Об'єктом дослідження є офшорні юрисдикції загальної економічної системи з їх варіаціями та формами.

Предметом дослідження є пошук можливих методів регулювання та ефективних анти-офшорних політик.

Для досягнення поставленої мети та завдань були використані загальнонаукові методи дослідження: систематизація та узагальнення (при теоретичному обґрунтуванні - поняття офшорних зон), порівняння (позитивні та негативні наслідки використання офшорних юрисдикцій), системний аналіз (під час дослідження понять методів використання офшорних зон разом із отриманими наслідками).

Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи є законодавчі акти та нормативні документи, що описують рамки діяльності офшорних

юрисдикцій в Україні та за її межами; розробки діячів науки, монографії, автореферати докторських та кандидатських дисертацій, звіти Кабінету Міністерства України; індекси фінансової безпеки; посібники, збірники наукових праць; доповіді та «чорні списки» офшорних юрисдикцій ОЕСР, ФАТФ, ООН; матеріали наукових конференцій, фахові та періодичні видання, інтернет-ресурси.

Основний науковий результат роботи полягає у наступному:

- 1) аналізі природи офшорних юрисдикцій та їх класифікацій;
- 2) аналізі та порівнянні методів використання офшорних зон;
- 3) вивченні методів регулювання діяльності офшорів на правовому рівні;
- 4) діагностиці загальної анти-офшорної діяльності головними світовими інституціями;
- 5) визначенні негативного впливу роботи офшорних зон на державні бюджети країн;
- 6) розробці можливих шляхів до регулювання проблематики використання офшорів резидентами України.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної магістерської роботи полягають в опублікуванні її основних положень у статті:

«DIVERSITY AND INCLUSION IN SCIENTIFIC AREA» – 2023(DOI: <https://interconf.center/form.php>), що відбудеться 26-28.01.2023 у форматі онлайн.

Теоретичні та практичні результати висвітлено у вигляді тез за темою «ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ».

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2022 рік

Рік захисту роботи – 2022 рік

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

студенту II курсу, групи МЕ.мз-11с

Мірошниченка Олександра Володимировича

1. Тема роботи « Використання офшорних зон в міжнародному бізнесі » затверджена наказом по Університету від «10» листопада 2022 року №1057-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «15» грудня 2022 року
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні теоретичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо наслідків використання офшорних юрисдикцій та можливих способів їх протидії.
4. Об'єкт дослідження - офшорні юрисдикції загальної економічної системи з їх варіаціями та формами.
5. Предмет дослідження - пошук можливих методів регулювання та ефективних анти-офшорних політик.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах національних та міжнародних джерел інформації.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної магістерської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні засади офшоризації міжнародного бізнесу» - 16 жовтня 2022р.

У розділі 1 розкрито теоретичні застави офшоризації міжнародного бізнесу, класифікації та методи використання офшорних юрисдикцій в залежності від розташування та специфіки офшорної зони та діяльності компанії.

Розділ 2 «Дослідження впливу офшорних зон на світову економіку» - 12 листопада 2022р.

У розділі 2 розкрито вплив офшоризації міжнародного бізнесу на світову економіку, досліджено діяльність окремих антиофшорних інституцій, досліджено наслідки міжнародного співробітництва в антиофшорній діяльності.

Розділ 3 «Проблеми та шляхи подолання наслідків впливу використання офшорних зон резидентами України» - 23 листопада 2022р.

У розділі 3 проаналізовано способи та негативні наслідки використання офшорних зон резидентами України, запропоновані можливі шляхи для протидії відмиванню коштів резидентами України через офшорні зони.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Хомутенко Л.І.	24.09.2022	24.09.2022
2	Хомутенко Л.І.	19.10.2022	19.10.2022
3	Хомутенко Л.І.	19.10.2022	19.10.2022

9. Дата видачі завдання: «24»вересня 2022року

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1 Теоретичні засади офшоризації міжнародного бізнесу	10
1.1 Природа офшорного бізнесу	10
1.2 Класифікація ознаки та множинність офшорного бізнесу.....	12
2 Дослідження впливу офшорних зон на світову економіку	19
2.1 Світова практика використання офшорних юрисдикцій	19
2.2 Напрямки активізації міжнародного співробітництва у сфері координації офшорного бізнесу	25
3 Проблеми та шляхи подолання наслідків впливу використання офшорних зон резидентами України	30
3.1 Використання офшорних зон резидентами України	30
3.2 Вплив офшорних механізмів на стабільність економіки та фінансову безпеку України	33
3.3 Шляхи протидії відмиванню коштів вітчизняних компаній через офшори .	37
Висновки.....	41
Список джерел посилань	43
Додатки	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Протягом декількох останніх десятиріч років офшорний механізм набуває все більшої популярності і впливовості у міжнародному бізнесі та світовій фінансовій системі загалом. Разом з обсягом фінансових операцій в офшорних зонах зростає недовіра та стурбованість стосовно впливу офшорного бізнесу на бюджети країн.

Актуальність підтверджує колосальний вплив окремих компаній та офшорних зон, що використовують даний інструмент, на державні капітали окремих країн та світову економіку загалом. Через значні відпливи чи приливи коштів в бюджети, світ не має можливості не реагувати на дану проблему, не намагатися регулювати використання офшорів на економічному та юридичному рівні.

Хоча офшорні зони, створення офшорних гаваней підвищують загальний економічний рівень та розвиток, зменшують рівень загального податкового навантаження, проте відсутність належного контролю з боку державного управління окремих країн, а, інколи, і повну свободу, веде до негативних наслідків у майбутньому. Через трансформацію фінансових відносин, появи офшорних зон та їх вплив, діджителізацію та глобалізацію економічних трендів, актуальність проблематики офшорних зон значно зросла.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у вивченні теоретичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо наслідків використання офшорних юрисдикцій та можливих способів їх протидії.

Головними завданнями роботи є:

- 1) визначити теоретичні засади офшоризації міжнародного бізнесу;

- 2) визначити історію появи інструменту, тенденції та еволюцію змін;
- 3) дослідити методи правового регулювання діяльності офшорних зон;
- 4) визначити негативні наслідки діяльності фірм в офшорних зонах;
- 5) дослідити наслідки використання офшорних зон на українському фінансовому просторі;
- 6) окреслити державні політики щодо протидії офшорних зон;
- 7) дослідити можливі методи антиофшорної діяльності;

Об'єктом дослідження є офшорні юрисдикції загальної економічної системи з їх варіаціями та формами.

Предметом дослідження є пошук можливих методів регулювання та ефективних антиофшорних політик.

Для досягнення поставленої мети та завдань були використані загальнонаукові методи дослідження: систематизація та узагальнення (при теоретичному обґрунтуванні – поняття офшорних зон), порівняння (позитивні та негативні наслідки використання офшорних юрисдикцій), системний аналіз (під час дослідження понять методів використання офшорних зон разом із отриманими наслідками).

Інформаційною базою кваліфікаційної магістерської роботи є законодавчі акти та нормативні документи, що описують рамки діяльності офшорних юрисдикцій в Україні та за її межами; розробки діячів науки, монографії, автореферати докторських та кандидатських дисертацій, звіти Кабінету Міністерства України; індекси фінансової безпеки; посібники, збірники наукових праць; доповіді та «чорні списки» офшорних зон складені ОЕСР, ФАТФ, ООН; матеріали наукових конференцій, фахові та періодичні видання, інтернет-ресурси.

Основний науковий результат роботи полягає у наступному:

- 1) аналізі природи офшорних юрисдикцій та їх класифікацій;
- 2) аналізі та порівнянні методів використання офшорних зон;
- 3) вивченні методів регулювання діяльності офшорів на правовому рівні;

- 4) діагностиці загальної антиофшорної діяльності головними світовими інституціями:
- 5) визначенні негативного впливу роботи офшорних зон на державні бюджети країн;
- 6) розробці можливих шляхів до регулювання проблематики використання офшорів резидентами України.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОФШОРИЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1 Природа офшорного бізнесу

Поняття «офшор» пішло від англійського словосполучення «off shore», дослівно – «за берегом». Відповідно до термінології: офшорний бізнес діяльність комерційної компанії поза юрисдикцією будь якої держави. Учасники вільних - економічних зон не є резидентами країни, на території якої відбуваються кредитно-фінансові операції. Офшор іменують по різному: «офшорна гавань», «офшорний фінансовий або банківський центр», «податковий рай» та інші. Хоча, деякі автори розрізняють природу даних понять, проте, все це – синоніми до поняття «офшорна юрисдикція» [1, С. 150].

ОЕСР (Організації економічного співробітництва та розвитку) визначають, що до офшору належать країни та території, де податки стягуються за мінімальною, приближеною до нуля ставкою. Деякі види доходу подаються у спрощеному вигляді, а для нерезидентів є змога ухилення від оподаткування в країнах їх резидентності.

Офшорним юрисдикціям притаманні певні схожі характеристики:

- 1) відмінні обов'язки стосовно зовнішньої та внутрішньої діяльності;
- 2) юрисдикція спеціалізується на обслуговуванні нерезидентів та має велику кількість фінансових інститутів;
- 3) центри гарантують спрощене фінансове регулювання, повну фінансову анонімність, пом'якшене або нульове оподаткування.

Залучення клієнтів відбувається за рахунок сприятливого валютно-фінансового режиму оподаткування, або його повна заміна на фінансовий платіж, високий рівень анонімності будь-якої економічної діяльності. Можливість довірчого керування акціями офшорної компанії через місцевих власників (анонімність цих власників) [3, С.557].

Переваги, що отримує держава, яка створила офшорну зону:

- 1) підвищення іноземних інвестицій;

- 2) підвищення валютних надходжень в країну або частину країни (острів, пів остів, регіон, т.д.) в якому була створена офшорна юрисдикція;
- 3) додаткові надходження пришвидшують розвиток економічного та інфраструктурного розквіту країни або частини країни.
- 4) отримання та створення кваліфікованих спеціалістів, за рахунок отримання великої кількості робочих місць у великих компаніях, розвитку та навчанню нових спеціалістів;
- 5) вирівнювання рівня кваліфікації спеціалістів та ведення бізнесу відносно світових стандартів;
- 6) впровадження закордонних (високотехнологічних та розвинених) стандартів провідних технологій, методів ведення банківської, юридичної, фінансової діяльності та інформації.

Переваги, які отримує інвестор використовуючи офшорну зону:

- 1) анонімність власника може порушуватись лише на початку розслідування (приклад – шахрайство), але і на цей випадок є виключення;
- 2) не має обмеження щодо вивозу валюти з офшорної зони. Можливість відкривати рахунки у будь-яких банках, будь-які суми та валюти;
- 3) щорічний фінансовий звіт – єдиний вид звіту. Зовнішні аудитори можуть перевірити дохідність компанії лише з дозволу власника;
- 4) можливість звільнення від митних тарифів, звільнення від експортних та імпорتنих квот.

Особлива привабливість відкриття офшорних юрисдикцій є в «країнах третього світу» , так як офшори є продуктивним інструментом для залучення нових інвестицій у країну. Прикладом є Коста-Рика, Панама, Науру, острівні країни. Серед країн Європи: острови Ламаншу, карликові країни [6].

Використання офшорних юрисдикцій також несе свої складності у подальшому розвитку компанії. Податкова та митна служба розвинених західних країн більш чітко перевіряє діяльність компаній, що використовують офшорні зони. Компанії буде складніше взяти кредит у світових банках та знайти нових

ділових партнерів на заході. В окремих ситуаціях, податкові пільги надаються лише нерезидентам, проте лише за отримання прибутку за діяльність, проведену за межами даної офшорної зони.

Офшори також часто використовують як інструмент для продажу авторських прав (через надання анонімності), найманню персоналу та постачанню сировини (експортні та імпорتنі пільги), або просто банківським сейфом (через відсутність лімітів та майже відсутності правових змін в рамках офшорної зони). Компанії створюються у вигляді фінансових та банківських центрів, страхових компаній та компанії для володіння нерухомістю, холдингами різноманітних структур [7].

Державне управління кожної окремої країни має змогу визнавати чи не визнавати офшорні зони окремих країн та територій (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Список офшорних зон затверджений Кабінетом Міністрів України

Британські залежні території	Острова: Гернсі, Джерсі, Мен, Олдерні
Близький Схід	Бахрейн
Центральна Америка	Беліз
Європа	Андорра, Гібралтар, Монако
Карибський регіон	Ангілья, Антигуа і Барбуда, Барбадос, Аруба, Багамські Острови, Бермудські острови, Британські Віргінські Острови, Віргінські Острови (США), Гренада, Кайманові Острови, Монтсеррат, Нідерландські Антильські Острови, Сент-Вінсент і Гренадіни, Пуерто-Ріко, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Співдружність Домініки, Теркс і Кайкос
Африка	Ліберія, Сейшельські Острови
Тихоокеанський регіон	Вануату, Маршалські Острови, Науру, Ніуе, Острови Кука, Самоа
Південна Азія	Мальдівська Республіка

Примітка. Складено за даними розпорядження Кабінету Міністрів України від 14березня 2001 р. N 79-р.

1.2 Класифікація ознаки та множинність офшорного бізнесу

Для початку, необхідно ознайомитись з класифікацією офшорних юрисдикцій за різними критеріями та параметрами [9]. Офшорні зони з точки зору правового статусу наведені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Класифікація офшорних зон, затверджена Кабінетом Міністрів України

Незалежні держави	Самоа, Ірландія, Кіпр, Мальта, Люксембург, Багамські острови, Сен-Панталеон і Невіс, Панама, Вануату, Сінгапур
Держави, асоційовані з більш великими державами	Монако з Францією, острови Кука і Ніуе - з Новою Зеландією, Ліхтенштейн зі Швейцарією
Території у складі держав або знаходяться в підпорядкуванні (володінні), але з широкими правами в сфері місцевого самоврядування	Гібралтар, Ангілья, Гернси, Мен, Бермудські острови, БВО, Кайманові острови, Монтсеррат, Терці і Кайкос (Великобританія); Антильські острови, Аруба (Нідерланди), Реюньйон, Гваделупа, Гвіана, Мартініка (Франція), Гонконг (Китай), Мадейра (Португалія), Лабуан (Малайзія)
Суб'єкти федеративних держав	Штати Вайомінг, Флорида (США), Делавер, кантони Цуг, Фрібург (Швейцарська Конфедерація)

Примітка. Складено за даними розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 березня 2001 р. N 79-р.

Загалом існує три види офшорних юрисдикцій: зони з пільговим або спрощеним оподаткуванням, звичайні зони, адміністративно-територіальні утворення. Прикладом звичайних офшорних зон є податкові гавані, здебільшого країні з проблемною власною економікою, проте з високим рівнем політичної стабільності: Багамські та Кайманові острови, Панама, Ліберія та інші. В цих зонах немає необхідності до оподаткування, окрім єдиного щорічного внеску. Іншим класом офшорних зон є зони з пільговим оподаткуванням, окрім галузей та видів діяльності. Звичайно, в цих зонах також ведуть свою діяльність компанії резиденти даної країни, тому контроль більш жорсткий. На відміну від офшорних гаваней, необхідно проводити щорічний аудит та здавати необхідні звіти. Приклади: Кіпр, Люксембург, Швейцарія. Щодо адміністративно-територіальних утворень, в цей клас потрапляють, здебільшого, країни з федеральним устроєм: США, Британія, Канада. Проте, федеральними податками зобов'язані, навіть, компанії нерезиденти [11, С.38].

Також потрібно поділяти офшорні юрисдикції за надійністю та репутацією. Зони з позитивною репутацією та регулюванням частіше співпрацюють з іноземними податковими та іншими інструментами, а також мають постійний нагляд. Необхідність у регулярних звітах та аудитах. Зони ж з низькою репутацією, майже постійно працюють анонімно[12].

Проте, репутація офшорних зон вимагає більших витрат на обслуговування у цих зонах. Для відстеження можна керуватися «чорними списками» ФАТФ та ОЕСР та кредитними рейтингами відомих видавництв (табл 1.3).

Таблиця 1.3 – Рейтинг офшорних юрисдикцій за їх надійністю

Перша група	Гонконг, Сінгапур, Люксембург, Швейцарія, Дублін, Гернси, острів Мен і Джерсі.
Друга група	Андорра, Бахрейн, Барбадос, Бермуди, Гибралтар, Лабуан, Макао, Мальта, Монако.
Третя група	Ангилья, Антигуа і Барбуда, Аруба. Беліз, Британські Віргінські острова, Кайманові острова, острова Кука, Коста-Рика. Кіпр, Ліван, Ліхтенштейн, Панама, Багами й ін.

Примітка. Складено за даними The Global Financial Centres Index 29. March 2021.[Електронний ресурс]. –Режим доступу https://longfinance.net/media/documents/GFCI_29_Full_Report_2021.03.17_v1.1.pdf

Оскільки за залучення капіталу йде досить агресивна боротьба, а економічні зони передбачають зовнішньоекономічну співпрацю під час створення відкритої та загальної побудови економічних відносин, то й існують різні підходи до організації вільних економічних зон. Зони можуть носити в собі характер різних класифікацій та напрямків (рис.1.1).

Рис 1.1 – Класифікація офшорних юрисдикцій

Офшори дозволяють володіти великою кількістю активів і уникати значної кількості податків за них. Власники великих компаній часто володіють лише часткою акцій цих компаній, а компанії записані на фонди та трастові фірми, більшість з яких є офшорними [20, С. 10].

Одним із прикладом ведення офшорного бізнесу є офшорний банк. Окрім зменшеного оподаткування, офшорний банк гарантує банківську таємницю, відсутність банківських лімітів, пришвидшення оформлення і запуску банку, пришвидшення банківських операцій та ускладнення (майже до неможливості) відстеження банківських операцій [22, С.70.].

Для заснування банку в офшорній зоні необхідно отримати одну із трьох ліцензій. Ліцензія типу «А» доступна лише невеликій кількості авторитетних компаній і дає змогу проводити безлімітні операції у будь-якій валюті, як з резидентами так і з нерезидентами. Ліцензія «В» надає різні можливості, залежно від типу: необмежені, обмежені та офшорні керовані (табл.1.4). Необмежені можуть проводити банківські операції, проте лише зовнішні, не обслуговуючи внутрішній спектр офшорної зони. Обмежені можуть проводити операції лише з країнами та зонами, що вказані в їх ліцензії. Офшорні керовані

мають повну ліцензію, проте діють на базі головного офшорного банку з повною ліцензією. Ліцензія типу «С» не є розповсюдженою. Досить часто адміністративна та головна діяльність банку запроваджується в іншому банку (головному) на базі окремої від офшорної зони.

Таблиця 1.4. – Ліцензія типу «В»

Офшорні банки з повною ліцензією типу «В» («необмежені» банки)	Вони отримують ліцензію від приймаючої країни, що дозволяє їм займатися банківськими та / або трастовими операціями поза приймаючою країною. Ці банки мають право обслуговувати клієнтів за межами країни, в якій вони розташовані
Офшорні банки з обмеженою ліцензією типу «В» («обмежені» банки)	Отримують ліцензію, подібну ліцензії «необмеженого» банку, за винятком того, що вони можуть мати справу тільки з тими іноземними особами або корпораціями, які вказані в їх ліцензії. Як правило, банки цього типу створити простіше всього
Офшорні керовані (administered) банки (банки «без персоналу»)	Вони функціонують на базі банку з генеральною ліцензією, на основі особливого договору між ним і власником офшорного банку. Для створення такого банку потрібна відповідна ліцензія.

Примітка. Складено за даними: Вергун В. А. Глобальний рівень регулювання практики створення і діяльності офшорних зон і територій / Вергун В. А., Ступницький О. І. /

Фінансові та інвестиційні фінансові фонди один із видів ведення міжнародного бізнесу в офшорній зоні. Ці фонди виконують наступні функції:

- 1) фінансове управління активами конкретної групи компаній (економія податків через оподаткування окремих груп);
- 2) акумулювання дивідендів від доходності дочірніх компаній;
- 3) надання деяких банківських послуг;
- 4) концентрація активів та інвестиційні послуги;
- 5) лізинг нерухомості та обладнання;
- 6) операції факторингу.

Страхові компанії засновані в офшорних зонах більш м'якші до вимог страхування, не розповсюджують зайву приватну інформацію та потребують меншого капіталу для страхування. Для функціонування страхової компанії необхідна ліцензія, або ліцензія внутрішньо-фірмового страхування, де фірма поділяється на групи та страхуються окремі групи в рамках цієї фірми, або

ліцензія перестраховування, що дозволяє більш надійно перенести капітали і кошти від неприбуткових офшорних юрисдикцій. Також страхові компанії можна використовувати як страхування власних інвестицій. Компанія випускає страхові цінні папери страхування, клієнт викупує частину цінних паперів і стає тримачем поліса, за рахунок того, що страхова компанія відкриває банківський рахунок і стає клієнтом офшорного банку. Таким чином, клієнт може використовувати страховий капітал страхової компанії для подальших інвестицій[28, С.88].

Офшорні трасти, також є прикладом ведення міжнародного бізнесу в офшорній зоні. Трастове (довірче) управління один із найнадійніших способів захисту активів. За допомогою офшорних трастів можна зберегти значну суму при передачі активів у довірче управління. Перевагою офшорних трастів також є звільнення від податків при передаванні спадщини та майже повну інформаційну непрозорість [30, С.10.].

Холдингові компанії – один із найпопулярніших видів офшорного бізнесу. За рахунок використання офшорних юрисдикцій, холдингові компанії можуть нехтувати майже в повному розмірі податки на іноземні дивіденди та приріст капіталу. Володіння холдингом стає анонімним, а кошти, що проходять через холдингову компанію нього – вільні від податків. Холдингова юрисдикція містить угоди про звільнення від подвійного оподаткування, що дозволяє перенести прибуток на холдингову компанію.

Офшорні трейдери, крім того, що спеціалізуються на торгових операціях, мають змогу зменшити оподаткування, дуже часто використовується реінвойсинг – завищення чи заниження ціни товару. Компанія закуповує експортні товари за мінімальні ціни та імпортує його до кінцевих покупців за світовими цінами, отримуючи дельту що не звітується та позбавлена від податків. І, навпаки, встановлює більшу ціну на імпортований товар до тих пір, поки прибуток не буде більший за митний податок. Часто використовують оптову торгівлю, або торгівлю паливно-сировинними товарам.

Офшорні юрисдикції є привабливим інструментом для значної кількості незаконної діяльності, серед яких: переміщення валюти та різних цінностей за кордон з подальшим використанням та іншими функціями (табл.1.5). За даними ДПАУ щорічно в Україні «відмивається» приблизно 35% відсотків коштів від загального ВВП, а більша частина з них робить це за рахунок обминання податків, виводячи кошти на офшорні рахунки [33].

Таблиця 1.5 – Функції офшорних компаній

Фінансове управління активами конкретної групи компаній (але безпосередньо не входять до її складу)	У цих компаніях концентрується прибуток групи, тому використання офшорної компанії може призвести до виграшу через економію з податків
Акумуляція дивідендів, що надходять від своїх дочірніх компаній,	Отримання максимальної вигоди від податкових кредитів
Надання ряду банківських послуг	В тій мірі, в якій дозволяє законодавство конкретних офшорних юрисдикцій
Концентрація фінансових активів та інвестиційна діяльність, в тому числі:	Придбання і продаж акцій, облігацій та інших денних паперів. Придбання матеріальних і нематеріальних активів, об'єктів, нерухомості, покупка землі і т.п.;
Здійснення операцій лізингу нерухомого майна та обладнання	Зосередження в офшорній фінансовій структурі такого роду активів дає подальшу можливість репатріювати їх на батьківщину за допомогою надання їх у лізинг
Проведення операцій факторингу	Фінансової комісійної операції, при якій клієнт передає дебіторську заборгованість факторингової компанії з метою негайного отримання більшої частини платежу

Примітка. Складено за даними: Вергун В. А. Глобальний рівень регулювання практики створення і діяльності офшорних зон і територій / Вергун В. А., Ступницький

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОФШОРНИХ ЗОН НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

2.1 Світова практика використання офшорних юрисдикцій

У світі існує приблизно 50 офшорних зон . Частка від загального світового бюджету, що знаходиться в офшорних зонах, складає від 9% до 10 %, а загальна сума понад 30 трлн. доларів США. Офшорні зони найбільш часто розташовуються у маленьких країнах зі слабо розвиненою економікою, проте стійкою політикою (Багамських та Британських островах, Панамі, Домініці, Сейшельській островах). Розглянемо глобальні тренди використання ТНК офшорних зон. ТНК Америки утримують майже 2.5 млрд. доларів США у офшорних зонах, а це понад 290 компаній із 500 найбільших у США. Apple, Pfizer, Microsoft та General Electrics утримують більше четвертої частини [32, С.233].

Вже зрозуміло, що значна сума коштів зосереджена в офшорних зонах. Як наслідок – країни, власниками ТНК яких є резидентами, не отримують велику частку грошей через зниження або відсутність оподаткування цими ТНК. Завдяки чому компанії швидко акумулюють капітали, отримують серйозну економічну та, інколи, і політичну силу, утворюючи певну глобальну фінансову мережу (табл.2.1).

Таблиця 2.1 – Обсяг прибутку, що утримуються ТНК США на офшорних рахунках

Компанія	Сума, що утримується в офшорних юрисдикціях, млн. дол. США	Кількість дочірніх компаній в офшорах
Apple	246,000	3
Pfizer	198,944	157
Microsoft	142,000	5
General Electric	42,000	22
International Business Machines	71,400	18
Johnson & Johnson	66,200	60
Cisco Systems	65,600	54
Merck	63,100	115
Google	60,700	1
Exxon Mobil	54,000	38
Procter & Gamble	49,000	32
Oracle	47,500	5

Citigroup	47,000	137
Chevron	46,400	8
Intel	46,400	14
PepsiCo	44,900	133
J.P. Morgan Chase & Co.	38,400	170
Gilead Sciences	37,600	13
Amgen	36,600	9
Coca-Cola	35,500	14

* Джерело: розроблено за даними [28; 29; 30]

OFC(Offshore Finance Center) – центральна фінансова сітка, виділяє у ранговому порядку головні групи офшорних зон, що використовують інвестиційні фонди, банки, багатонаціональні компанії. Головною групою є: Кайманові острови, Люксембург, Бермудські острови, Гонконг. У таблиці 2.2 зазначено розміри накопичених капіталів в даних офшорних зонах, прямі інвестиції в/та OFC., та портфельні інвестиції [35, С.44].

Таблиця 2.2 – Розміри накопичених капіталів

№ з/п	Офшорний центр	Прямі іноземні інвестиції в OFЦ, млрд дол.	Прямі іноземні інвестиції з OFЦ, млрд дол.	Портфельні інвестиції OFЦ, млрд дол.
1	Багамські Острови	0,942	0,119	0,011
2	Бельгія	64,050	61,149	3,874
3	Бермудські Острови	0,73	31,045,000	0,917
4	Британські Віргінські Острови	44,244	56,019	
5	Гонконг	86,462	55,988	74,991
6	Ірландія	64,535	94,359	7,064
7	Кайманові Острови	57,383	40,377	4,859
8	Люксембург	5,615	1,372	109,944
9	Нідерланди	239,270	226,429	68,618
10	Сингапур	82,039	36,330	23,890
11	Швейцарія	67,677	47,203	10,853

* Джерело: розроблено за даними [32; 33; 34]

Дані з таблиці вказують на різну логіку різних офшорних зон, де одні більш привабливі для інвестування та фондів, а інші для багатонаціональних компаній. The Global Financial Centres Index (Індекс глобальних фінансових центрів, GFCI) протягом останніх років публікує дві доповіді на рік, що відображують процес розвитку та рейтинг головних фінансових центрів країни(табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Топ – 20 світових фінансових центрів за індексом GCFI у 2017-18рр.

Фінансовий центр	GCFI 25		GCFI 24		Зміна	Зміна
	ранг	рейтинг	ранг	рейтинг	в рангу	в рейтингу
Нью-Йорк	1	794	1	788	0	▲ 6
Лондон	2	787	2	786	0	▲ 1
Гонконг	3	783	3	783	0	0
Сингапур	4	772	4	769	0	▲ 3
Шанхай	5	770	5	766	0	▲ 4
Токіо	6	756	6	746	0	▲ 10
Торонто	7	755	11	728	▲ 4	▲ 27
Цюрих	8	739	9	732	▲ 1	▲ 7
Пекін	9	738	8	733	▼ 1	▲ 5
Франкфурт	10	737	10	730	0	▲ 7
Сідней	11	736	7	734	▼ 4	▲ 2
Дубаї	12	733	15	722	▲ 3	▲ 11
Бостон	13	732	13	725	0	▲ 7
Шеньчжень	14	730	12	726	▼ 2	▲ 4
Мельбурн	15	729	20	699	▲ 5	▲ 30
Сан-Франциско	16	727	14	724	▼ 2	▲ 3
Лос-Анджелес	17	724	16	721	▼ 1	▲ 3
Монреаль	18	722	24	690	▲ 6	▲ 32
Ванкувер	19	721	18	709	▼ 1	▲ 12
Чикаго	20	717	17	717	▼ 3	0

* Джерело: розроблено за даними [34; 36]

Аналіз інвестиційного ринку останніх років показує помітне сповільнення темпу розвитку головних ринків світу. Японія отримала спад 1.3% незважаючи на депозитні портфелі. Проте Азія(окрім Японії), показала значні, а, інколи, рекордні темпи розвитку. Але пониження темпів зумовлено економічними невдачами ведення Китаєм торгівельної війни з США. У Східній Європі багатство зросло за рахунок нарощення капіталів Чехії, Польщі та Румунії. А в Північній Європі темпи розвитку Німеччини та Франції, перекрыли повільний розвиток Італії та Португалії. Популярність офшорного бізнесу також знижується. Витрати на офшорний бізнес у 2021 р. у середньому зменшились втричі, порівнюючи витрати 2014-2018 років. Такий спад популярності пояснюється загальним уповільненням багатства доходу і світовому масштабі [36].

Як було зазначено, переважна більшість офшорних зон знаходиться на островах та невеликих країнах. Деякі офшорні юрисдикції привабливі: по-перше, відсутність у загальному доступі інформації про директорів та власників

компаній, по-друге, у даних офшорних зонах, що наведені в таблиці 2.4 відсутнє оподаткування, компаніям необхідно лише вносити обов'язковий щорічний внесок.

Таблиця 2.4 – Особливості класичних офшорних зон

Юрисдикція	Сейшельські острови	Беліз	Британські Віргінські острови	Маршалові острови	Панама	Сент-Кітс і Невіс
Вимоги до структури компанії						
Мінімальна кількість акціонерів	1	1	1	1	1	1
Можливість керівником призначити юридичну особу	так	так	так	так	так	так
Мінімальний статутний капітал, US \$	100000	50000	50000	50000	10000	100000
Місцеві вимоги						
Наявність зареєстрованого офісу	так	так	так	так	так	ні
Вимоги до резидентності директорів	немає	немає	немає	немає	немає	немає
Проведення аудиту	не потрібно	не потрібно	не потрібно	не потрібно	не потрібно	не потрібно
Ведення звітності	так	так	так	так	так	так

* Джерело: розроблено автором за даними [34; 36]

Існують відмінності у юридичному статусі компанії, в залежності від вибраної офшорної зони. Так, на Сейшельських островах компанії будуть мати назву International business company (IBC) та не матимуть змоги вести діяльність на території офшору та надавати послуги резидентам даних територій. У Панамі компанія може реєструватись у різних формах, а на Британських островах носити назву Limited liability company (LLC). Окремо можна виділити Кіпр, хоча фактично Кіпр не є офшорною зоною, а є територію з низьким рівнем оподаткування. Окрім щорічного внеску, компаніям необхідно сплачувати податки у розмірі 10% від загального прибутку. Головними позитивними перевагами є те, що Кіпр знаходиться у Єврозоні, тому зменшення митних платежів, а також прискорення експортно-імпортних операцій заохочують власників компаній засновувати філіали на Кіпрі. Популярність також стимулюють низький рівень порогу входу- початковий капітал компанії починається всього від 1000 євро, а сплачуватись може всього одна акція ціною в 1 євро. Чітко видно

різницю між офшорними зонами та країнами з найсильнішою економікою за показником експорту фінансових послуг до загального ВВП(рис 2.1).

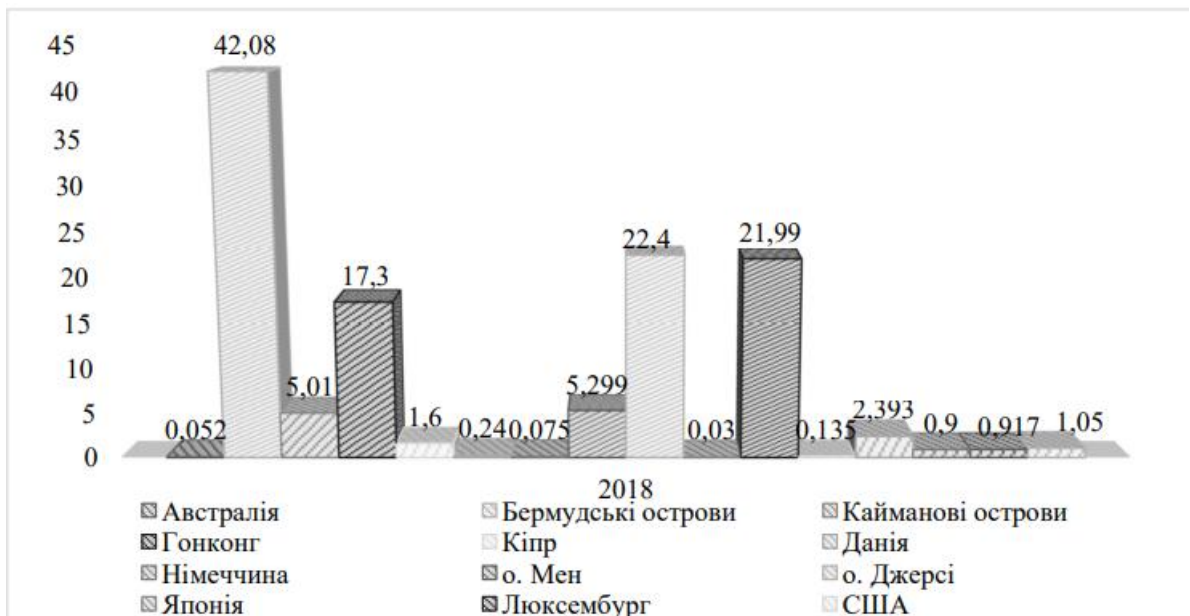

Рисунок 2.1 – Обсяг чистого експорту фінансових послуг окремих країн, % ВВП станом на 2020 рік

Проаналізувавши результати можна зазначити, що експорт фінансових послуг окремими територіями становить четверту частину, а інколи, половину від загального ВВП країни. Для порівняння частка експорту фінансових послуг у провідних країнах досить часто не перевищує 0.5% (США 0.135% , Німеччина 0.075%), але даний рівень у Британії сягає майже 0.9%, що і робить її одним із головних фінансових центрів світу. Аналогічно розглянемо інвестиційних активи країни до ВВП(рис. 2.2).

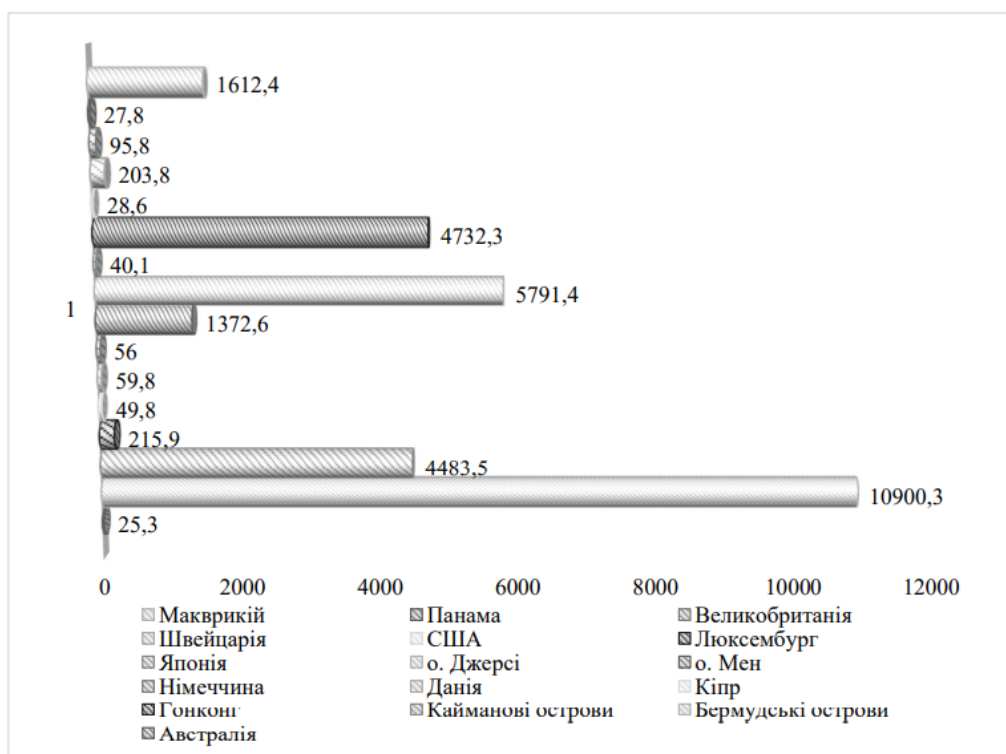

Рисунок 2.2 – Рівень портфельних активів окремих країн та офшорних юрисдикцій, % від ВВП станом на 2020 рік

Через наведені дані видно, що для більшості країн загальний обсяг портфельних інвестицій не перевищує ВВП країни (окрім Швейцарії), проте на Кайманових островах та Люксембурзі портфельні інвестиції у 50-100 разів більші за загальний ВВП.

Отже, офшорні зони – привабливий інструмент для невеликих країн, або для країн з погано розвинутою промисловістю. Країни підвищують власне ВВП, при цьому, майже, не витрачаючи власні ресурси. Існує багато різних схем для ведення офшорного бізнесу, що дозволяють власникам знижувати витрати на оподаткування, а власникам офшорів збільшувати ВВП власних країн. Проте, не всі офшорні зони є надійними. Так, чим вище є репутація і надійність офшорної юрисдикції, тим більші витрати компанії для її компанії та обслуговування (світові стандарти документообігу, аудити, бухгалтерія)(табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Вартість заснування та обслуговування офшорної компанії у 2021 році

Юрисдикція	Вартість річної компанії, дол	Варт. відкриття банк. рах., дол.	Щорічна варт. обслугов., дол.	Тривалість реєстрації
Бермудські острови	1575	350	1215	1 тиждень
Британські Віргінські острови	1590	350	1350	2 тижні
Беліз	1165	350	1015	1 тиждень
Панама	2590	350	1890	2 тижні
Гонконг	2360	690	1830	3-5 тижнів
Кіпр	2225	650	1280	до двох тижнів
Маршалові острови	1300	400	1200	до двох тижнів
о. Мен	4750	550	3600	2-3 тижні

* Джерело: побудовано і розраховано на основі вивчення існуючих на ринку пропозицій

Кожна окрема країна самостійно затверджує списки офшорних зон, тому змінюються і додаткові фінансові та правові норми. Питання регулювання стосується кожної з країн, бо саме через використання резидентами їх країн офшорних зон, державний бюджет втрачає велику суму, через ухилення від податків.

2.2 Напрямки активізації міжнародного співробітництва у сфері координації офшорного бізнесу

Світова антиофшорна політика вже доволі розвинена. Найбільші організації, що займаються антиофшорною діяльністю: ОЕСР, ФАТФ, ООН. Виділяють два головних напрямки протидії відмивання коштів: усунення існування зляканої податкової конкуренції та об'єднання світових зусиль протидії відмивання коштів з державних бюджетів та фінансування тероризму. В даний час боротьбу з офшорами очолила ОЕСР. Вперше питання піднялось у 1996р., а вже в 1998р. ОЕСР оприлюднила доповідь «Шкідлива податкова конкуренція», де були прописані перші тези до шкідливості податкової конкуренції і методи боротьби з нею. Головними ж стали напрямки: доступ

урядових структур до інформації про реальних власників та директорів компаній, заснованих у офшорних юрисдикціях та міжнародний обмін даною інформацією між урядовими структурами зацікавлених країн [38].

Але не всі офшорні зони погодилися з пропозиціями висловленими у доповіді ОЕСР. Швейцарія та Люксембург (на рівні з деякими іншими невеликими офшорними зонами) відмовились від надання інформації. Так, у 2001р. була створена Міжнародна організація з податків та інвестицій (International Tax & Investment Organisation - ІТІО) до якої долучились більше 10 юрисдикцій з Карибських островів. Однією з головних задач цієї організації була протидія діяльності ОЕСР. Зустрівши супротив з боку більшості офшорних юрисдикцій, а також вимоги цих юрисдикцій до стандартизування діяльності країн ОЕСР до їх зазначених критеріїв, ОЕСР була вимушена змінити ряд критеріїв та вимог, які ще й тоді були згуртовані лише до інформаційної відкритості. Так, у 2000р. ОЕСР публікує нову доповідь, головними критеріями шкідливої податкової конкуренції якої були: мінімальне або нульове оподаткування, суворота секретності та недостатність обміну інформацією, недостатня адміністративна та правова прозорість. Для того, щоб офшорна юрисдикція вважалась шкідливою, потрібним було наявність усіх критеріів водночас [39].

«Чорний список» шкідливих офшорних зон, що був оприлюднений ОЕСР у 2000р. спонукнув країни приєднатися до діяльності ОЕСР. Список налічував 47 зон, що вели свою діяльність лише для окремих бізнес структур. Стосовно відмови у співпраці щодо обміну інформацією, ОЕСР мала намір включити 45 країн, проте частина з них почала співпрацювати з ОЕСР до оприлюднення списку. У 2000р. інституція публікує «чорний список», що налічував 37 офшорних юрисдикцій. Так, конкурентна політика ОЕСР призвела до того, що частина країн погодилась на співпрацю, хоча б в питанні обміну інформацією. Вже у 2002р. 31 офшор був вилучений із даного списку, а у 2007р. список налічував лише 3 офшорні юрисдикції: Андорра, Князівство Ліхтенштейн, Князівство Монако.

За перші десять років 21 сторіччя ОЕСР вклала 54 угоди стосовно протидії шкідливої податкової конкуренції. Іншу важливу роль у протидії відмиванню коштів та перевезення прибутку до офшорних зон зіграла ФАТФ, яка була створена у 1989р. ФАТФ протидіє офшорам через світову економічну небезпеку. Непрозорість даних юрисдикцій може приховувати прибуток від нелегальної або терористичної діяльності.

Так, в тому ж 2000р. ФАТФ публікує перший «чорний список» до якого входили 12 класичних офшорів, а також росія, Ізраїль та Філіппіни. ФАТФ надала їм один рік на проведення необхідних реформ. На відміну від ОЕСР-ФАТФ мала можливість протидії стосовно юрисдикцій, що відмовлялись від співпраці(як економічну так і політичну). У 2000р. ФАТФ публікує 25 критеріїв для країн та територій, що не готові були співпрацювати [44]. Визначені критерії поділили на 4 групи:

- 1) група «А» - лазівки у фінансовому регулюванні. Головні критерії: відсутність необхідного регулювання роботи всіх юрисдикцій та інституцій на даній території, дозвіл використання фінансових інституцій без необхідної реєстрації, існування анонімних рахунків фіктивних осіб, відсутність контролю та санкцій(фінансових та правових) за порушення необхідності інформування підозрілих чи незаконних операцій.
- 2) група «В» - перешкоди, що викликані іншими вимогами регулювання. Головні критерії: перешкоди при ідентифікації фінансовими інституціями фінальних власників та директорів, наявність фінансових інститутів, що дозволяють вести діяльність з анонімними власниками.
- 3) група «С» - перешкоди міжнародному співробітництву. Головні критерії: наявність законів та норм права, що забороняють обмін інформацією між інституціями, що займаються протидією відмивання коштів від нелегальної діяльності. Небажання відповідати на міжнародні запити відомств стосовно даної інформації.

- 4) група «D» - недостатні ресурси для запобігання та виявлення діяльності з відмивання злочинних доходів. Головні критерії: відсутність необхідного забезпечення судової, адміністративної влади, для проведення необхідних розслідувань, відсутність централізованої структури фінансової розвідки.

Таким чином, країни та території, що потрапляли до даних критеріїв, на думку ФАТФ, потрібно було негайно вносити до «чорного списку». Території, та резиденти цих територій підпадали від санкції. Резидент такої території підпадав під жорстоку анонімність при відкритті рахунку або проведенні фінансових операції на території країн із списку співробітництва з ФАТФ. Заборона великого списку можливої фінансової діяльності з країнами «чорного списку» ФАТФ та інше. ФАТФ не забороняла використання офшорних юрисдикцій, а спонукала території регулювати дані норми та поліпшувати їх фінансові інституції. Після підтвердження проведення необхідних правових та фінансових реформ, дані території могли бути виключені зі «чорного списку» ФАТФ [45, С.22].

Також проблемою відмивання нелегального прибутку займається ООН. У 1998р. ООН публікує доповідь «Фінансові гавані, банківська таємниця і відмивання злочинних доходів», де вперше була пропозиція створити «білий список» офшорних юрисдикцій, що відповідають усім вимогам, є прозорими та надійними, співпрацюють з головними світовими інституціями. ООН було націлене не проти офшорних юрисдикцій цілком, а проти юрисдикцій, що відмовлялись співпрацювати. У 1998р. департаментом ООН UNODCCP була розроблена міжнародна програма по протидії відмивання грошей, що спонукала всі країни приєднатися до ініціативи ООН. Пропонувалося налагодження співпраці між країнами у передаванні інформації та допомозі у розкритті злочинів [48].

Певні конвенції ООН і резолюції РБ ООН стосуються відмивання нелегального прибутку на фінансування тероризму. Приклади: Віденська конвенція, про боротьбу незаконного обороту наркотичних та психотропних

речовин, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. Також конвенції ООН про протидію транснаціональної злочинності та корупції. У рамках ООН була ідея створити взірець закону про протидію відмиванню незаконних коштів, проте потім центр активності перемістився у вже відомі ОЕСР, FATF. 17 вересня 2007 Програма розвитку ООН (ПРООН) і Світовий банк опублікували документ «Ініціатива щодо забезпечення повернення викрадених активів: завдання, можливості та план дій» (Stolen Asset Recovery (StAR) Initiative: Challenges, Opportunities, and Action Plan). Дана об'єднана ініціатива головних організацій світу по протидії відмиванню коштів запропонувала країнам зі слабкою економікою, що лише розвивається, повернути колись викрадені або відмиті кошти з їх державних бюджетів та перенаправити їх у програму розвитку протидії. Так, за даними, міжнародні потоки коштів від незаконної діяльності, хабарів, відмивання коштів, переведення коштів на офшори, незаконний обіг наркотичної чи іншої продукції, сягали від 1 до 2 трлн. доларів США на рік. Наступні кроки стали запорукою виявлення та припинення факту відмивання коштів. Підвищили рівень та якість фінансової розвідки та співпраці між країнами [49].

3 ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДАЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВПЛИВУ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОНИХ ЗОН РЕЗИДЕНТАМИ УКРАЇНИ

3.1 Використання офшорних зон резидентами України

Процес глобалізацій світової економіки заохочує кількісному збільшенню використання офшорних юрисдикцій. Пом'якшення до оподаткування, анонімність, лише збільшують спроможність входу на міжнародні фінансові та інвестиційні ринки. Через тіньове відмивання коштів та використання офшорних зон для махінацій, світ зіштовхнувся з серйозними фінансовими проблемами не лише на рівні окремих країн. Хоча в правову основу офшорів закладено універсальне податкове законодавство, оподатковуються лише компанії, дохід яких надходить від діяльності у межах даної офшорної зони. Податки з іноземної діяльності або пом'якшені, або повністю відсутні. Інколи, через тіньову локалізацію, знайти джерело тіньової дохідності майже неможливо [50, С.82].

Поняття офшорних юрисдикцій в Україні з'явилося лише в 1997 році. Кабінет Міністрів України мав затверджувати списком офшорні зони. Майже 70-75% від всіх інвестицій в Україну надходять через офшорні юрисдикції, що дає змогу знизити податкове навантаження. Компанії зацікавлені в тому, щоб знизити податковий відсоток та витрати, навіть, не завжди легально. Це максимізує прибутковість компанії і позбавляє її від зайвих витрат. Питаннями легальності та безпечності офшорних гаваней у світі займаються Financial Action Task Force on Money Laundering– FATF. Друга організація – OECD – Організація економічного співробітництва та розвитку [53, С.288].

Офшорна юрисдикція схожа на товариство з обмеженою відповідальністю, проте компанії, що розташовані на території офшорних зон майже, або повністю звільнені від податків при умові, що компанія не отримує прибутку від діяльності на території офшорної зони та власних, а керуючі директора не є резидентами країни власника офшору. В Україні вільні економічні зони використовуються не

лише для обходу оподаткування, а і для спрощення експортно-імпортних контрактів, стабілізації платежів, найму персоналу і т.д..

На даний час з Україною пов'язано приблизно 0.23-0.25 % від загальної кількості світових офшорних вузлів. Роль України у світових офшорах мінімальна, в них так чи інакше є кластери і структура, з якою необхідно розібратись, щоб розуміти можливі наслідки (рис.3.1).

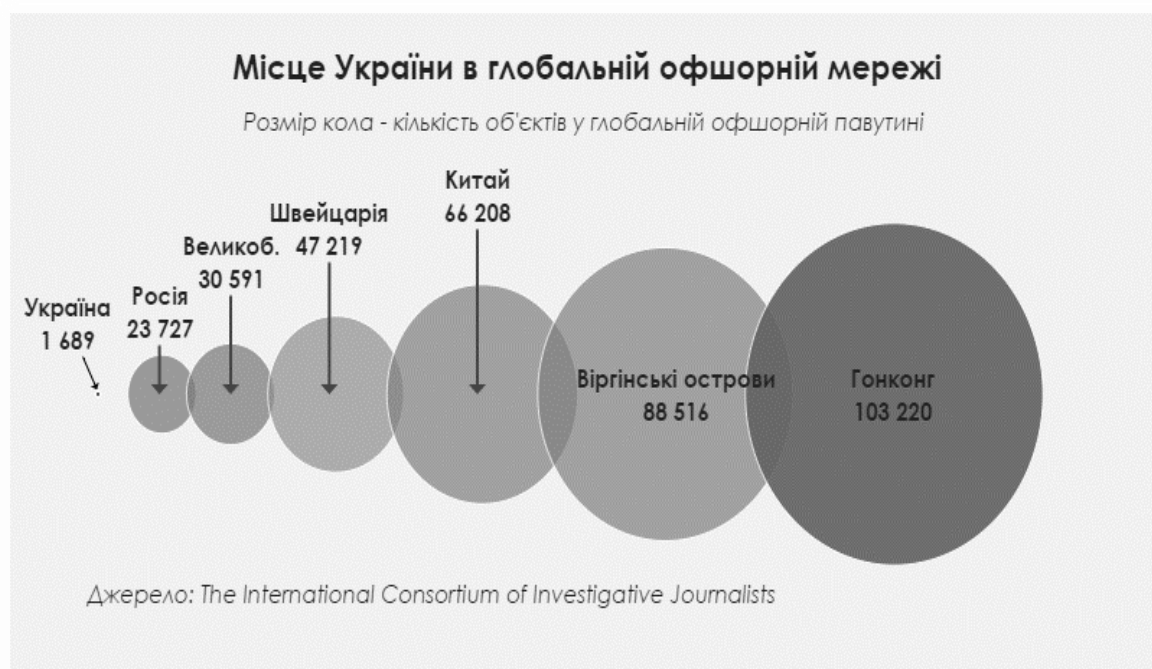

Рис.3.1 – Місце України в глобальній офшорній мережі

Найпопулярніша структура використання офшорів в Україні (майже 40 %). Представник володіє офшорною компанією та реєструє її на українську адресу. Всього три вузли і два зв'язки(рис 3.2).

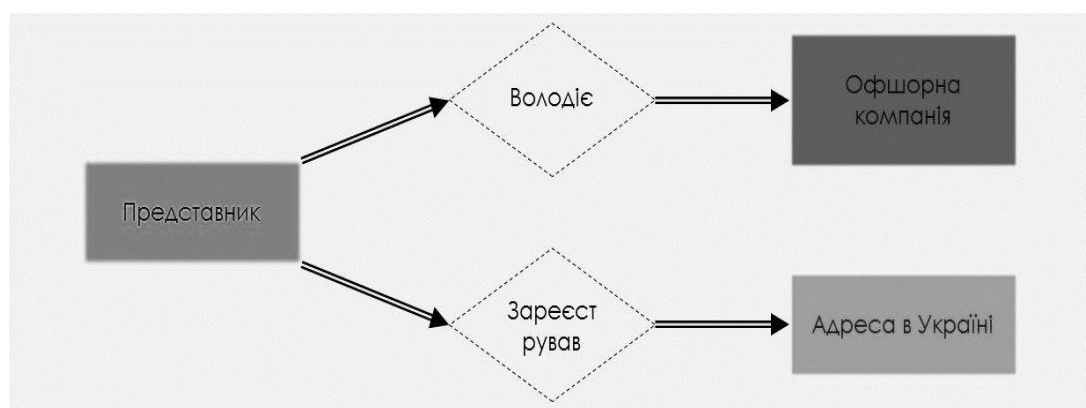

Рис.3.2 – Базова структура офшору

При появі посередника схема стає трохи більшою, проте залишається базовою, яку використовують як базу при ускладненні схеми функціонування. Представник володіє компанією, посередник реєструє офшор, офшор реєструється на адресу (рис.3.3).

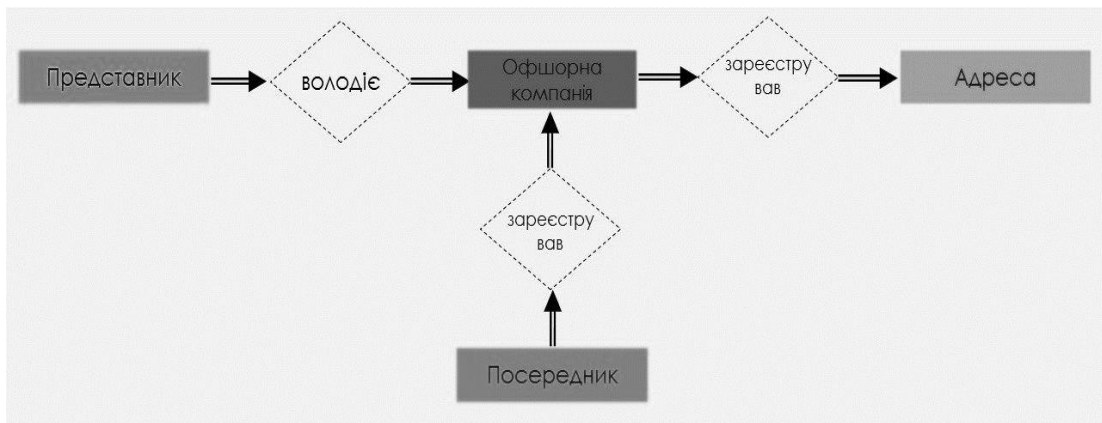

Рис 3.3 – Структура офшору з посередником

Розглянувши головні схеми відмивання податків з державного бюджету, можна виділити декілька головних. Одна з найпростіших - експортно-імпортна. Компанія закуповує товар з мінімальною ціною, продає його кінцевому споживачу, а дельту виводить на офшорні рахунки, ігноруючи податки. Або, навпаки, штучно збільшує номінальну ціну імпортного продукту та імпортує його, ціна зростає до моменту, коли митні податки не будуть більшими за цільовий прибуток. Підписуються два примітивних контракти, перший між офшорною компанією, експортером чи імпортером та кінцевим покупцем (отримувачем вантажу), а другий безпосередньо між офшорною фірмою та покупцем за першим контрактом. Якщо у схемі з'являється посередники, то вона виглядає наступним чином: компанія офшор наймає агентів та розташовує їх у тих країнах, в яких планує проводити експортно-імпортні операції. Агенти зв'язуються з контрагентами, складають контракти за якими прибуток буде надходити до компанії розташованої в офшорних зонах, обходячи податки та

виплачують мінімальну винагороду агентам, які будуть платити податки в країні на території яких ведуть свою діяльність.

Інша схема використовується в будівництві. Компанія заснована в офшорній зоні виступає головним підрядником, на її рахунки надходять всі кошти від будівництва та одночасно створюється компанія субпідрядник, яка по факту отримує кошти (прибуток) вартості матеріалів разом з усіма іншими витратами на будівництво. Таким чином, компанія субпідрядник отримує мізерний прибуток, або не отримує його взагалі, а компанія, що виступає головним підрядником, отримує дельту на офшорні рахунки, яка ж, звісно, не оподатковується [58].

Завдяки тому, що інвестування через офшорні зони гарантує анонімність та оминає податки, велика частка всіх інвестицій в Україну надходить через офшори, створюються договори, або дочірні, сумісні компанії на території країни, а інвестиції йдуть напряму до Національного банку, що гарантує повернення цих коштів.

3.2 Вплив офшорних механізмів на стабільність економіки та фінансову безпеку України

З одного боку офшори дають можливість підприємствам знизити рівень податкової напруженості, з іншого – призводять до величезного відтоку коштів з державного бюджету. Офшорні зони використовувались для оптимізації податків та пришвидшенню та спрощенню експортно-імпортних операцій, організації виробництва та управління, але зараз основою є відтік коштів та приховування реального прибутку. Різкий відтік коштів з державних бюджетів відчувається навіть в країнах з високим рівнем економіки. Кошти виводяться з таких країн або інвестують у країни з низьким рівнем економіки, що мають привабливий статус для інвестицій [60, С.100].

Згідно даних Світового банку, український бізнес сплачує більше ніж 130 видів різних податків і має 40-45% податкового навантаження, коли розвинені країні центральної Європи лише 30% в середньому. Тому, використання офшорних зон є ефективним методом зняття рівня податкового навантаження, оптимізації ведення бізнесу для резидентів та притоки закордонних інвестицій. За останні роки, більше третини від усіх інвестицій надійшло від Кіпру, Британських та Віргінських островів, а це – офшорні зони (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Обсяг інвестицій в Україну за 2016-2019 роки

Назва країни	Обсяги прямих інвестицій, млн. дол. США			
	2016	2017	2018	2019
Всього прямих інвестицій з України	2 788,3	2 755,0	2 727,8	3 540,8
Білорусь	4,5	4,3	2,8	3,6
Британські Віргінські Острови	57,6	61,0	59,9	33,7
В'єтнам	1,6	1,6	1,2	1,2
Грузія	1,7	1,6	1,4	1,9
Кіпр	1 249,7	1 214,5	1 229,8	1 431,4
Латвія	68,4	60,9	72,5	73,0
Литва	*	*	13,9	14,7
Нідерланди	10,7	12,3	11,8	11,3
Німеччина	2,7	3,3	3,4	3,3
Республіка Молдова	7,1	6,8	6,8	6,8
Російська Федерація	144,1	150,3	117,7	118,0
США	0,5	0,6	0,5	1,5
Угорщина	14,9	17,5	16,8	16,1
Швейцарія	7,1	-	13,5	13,4
У тому числі країни ЄС	1 562,3	1 485,5	1 510,2	2 351,1

* Джерело: розроблено за даними [55]

Останніми роками відтік коштів з державного бюджету України тільки збільшується, а ці кошти, могли б бути використані на погашення зовнішніх боргів, або на вирішення інших проблем в межах країни. Через існуючий курс політики країни, бізнес постійно відчуває себе під напругою, а в критичні часи ситуація тільки погіршується. Приблизно 90% інвестицій з країни були переправлені на Кіпр, через угоду, що знімає необхідність у подвійному оподаткуванні та маленькому податковому збору в країні (рис.3.4).

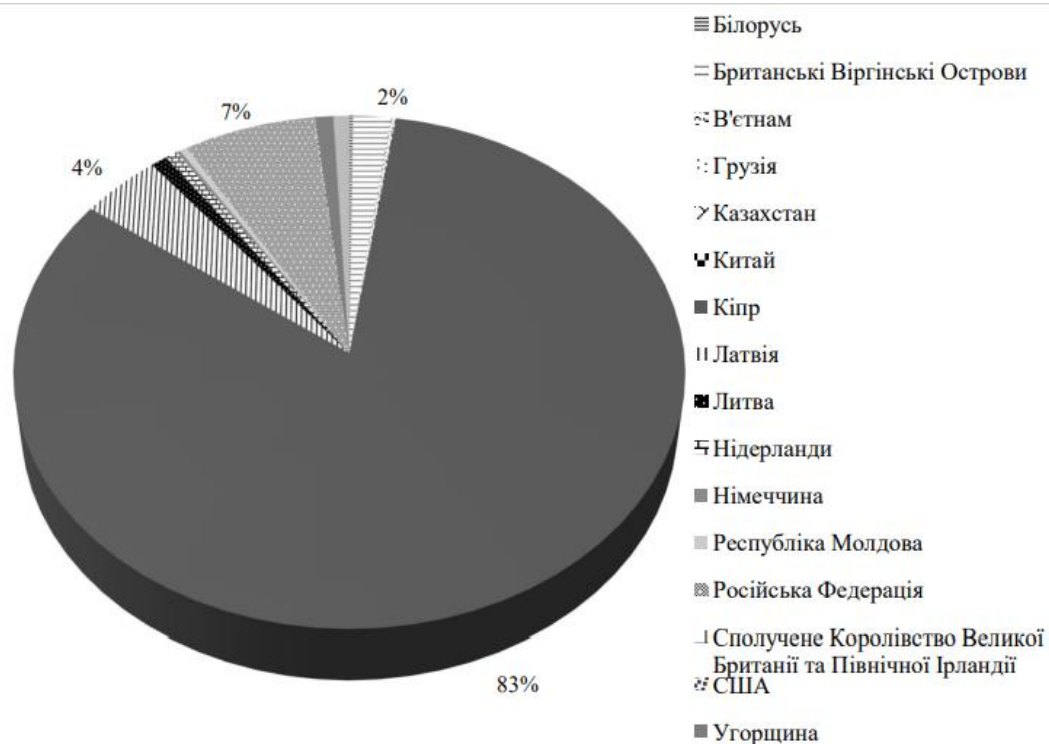

Рис 3.4 – Прямі інвестиції з України в країни світу за 2019 рік*

* Джерело: Побудовано автором на основі статистичних даних з табл. 3.1

Використання офшорних зон резидентами України потужно впливає на державний бюджет, також значно впливає рівень інфляції, корупції та інші зовнішні аспекти. За даними індикатору фінансової безпеки Україна мала негативну зміну та зростаючий дефіцит (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Показники фінансової безпеки України за 2014-2019 роки

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Дефіцит (профіцит) держ. бюджету, млрд. грн.	-78,1	-45,6	-70,1	-47,8	- 59,2	78,05
ВВП, млрд.грн. (номінальний)	1587	1980	2383,2	2982,1	3558,7	3974,6
Відношення дефіциту бюджету доВВП, %	-4,9	-2,3	-3	-1,6	-1,7	-2,0
Гарантований державоюборг, млрд. грн.	1100,6	1571,8	1929,8	2025	2168,6	1998,3
Відношення державного боргу до ВВП, %	70,2	79,4	81	98,2	60,9	50,3
Валовий зовнішніБорг (ВЗБ), млрд.грн.	126,3	118,7	113,6	115,4	114,7	121,7
Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	103	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1
Міжнародні резерви, млрд. дол.	7,5	13,3	15,5	18,1	20,8	25,3
Відношення міжнар. рез. До ВЗБ, %	5,9	11,2	13,6	15,7	18,1	20,8

* Джерело: автором на основі [55; 56; 57]

Необхідно зазначити, що державна антиофшорна політика стає інтегрованою у глобальну та приймає кращу практику. Країна долучилась до головних світових інституцій: ОЕСР, МВФ, ІФА. Залишається чимало великих європейських інституцій, до яких Україна поки не залучена, або не отримує достатньої допомоги і контролю у питанні регулювання відтоку державних коштів до офшорних зон [63].

Країні необхідно самій впроваджувати міри по запобіганню даного фактору, впроваджувати лібералізацію валютно-податкового законодавства, покращувати контроль за ціноутворенням та роботою іноземних підприємств, агресивно протидіяти плануванню переведення коштів за кордон. Із позитивних змін можна виділити прийнятий закон, який забов'язує оподаткуванню КІК та контролюючих осіб. До декларації необхідно додати звіт прибутковості, а якщо такий не надається, то необхідно додати аудиторський звіт про проведення фінансового звіту [66, С.30].

3.3 Шляхи протидії відмиванню коштів вітчизняних компаній через офшори

Україна – перша країна, що оприлюднила інформацію про бенефіціарних власників компаній. У жовтні 2014 року було прийнято закон, що зобов’язує всі компанії надавати інформації про власників до Єдиного державного реєстру. Через слабкий законодавчий контроль дані в реєстрі мають низьку якість, частина компаній відмовилась надавати інформації про власників, а деякі навмисно надають некоректні дані. Центр протидії корупції провів аналіз даних с Єдиного державного реєстру на відмитив, що значна кількість компаній надала дані номінального власника замість кінцевого вигодоодержувача. Також, було перевірено дані з реєстру Британії, осіб, що є власниками або співвласниками українських компаній, було виявлено значні відмінності з даними українського реєстру. Четверта частина не надала відповідну інформацію щодо бенефіціарів компанії або внесла некоректні дані, де власником виступає номінальний власник, або у структурі власності використовується офшорна юрисдикція. Тому, Єдиний державний реєстр потребує допрацювання механізму верифікації кінцевого вигодоотримувача та збільшити юридичну відповідальність за надання некоректної інформації до реєстру (рис. 3.5).

Рис. 3.5 – Невідповідність даних бенефіціарних власників компаній з Єдиного державного реєстру

Стратегічний напрям розвитку країни в більшості передбачає короткострокові перспективи соціально орієнтовної політики. Країні не вистачає формування політики в масштабі всієї країни на роки вперед. Ситуація критична та потребує швидкого контролю відносно протидії виведення коштів в офшори. Близько 8 млрд. доларів щорічно виводиться на рахунки в офшорні юрисдикції, а розмір капіталу країни перевищує розмір ВВП. Необхідно переглянути та прийняти нові списки чорних та сірих офшорних зон, визнаними головними світовими інституціями, після чого негайно заборонити будь-яку діяльність з офшорними зонами, що увійшли у ці списки (чорні та сірі). Провести ряд реформ, які будуть робити взаємовідносини з рештою офшорних зон менш привабливими, оскільки такий механізм неможливо звернути водночас та повністю [69].

Україна вже прийняла закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запобігання розмиванню бази оподаткування та перенесенню прибутку в офшорні зони», що є доказом впровадження правил згідно світових інституцій. Також країна долучилась до плану BEPS та зобов'язана впровадити чотири кроки:

- 1) боротьба з податковим зловживанням, з використанням шкідливих режимів оподаткування;
- 2) контроль зловживання уникнення подвійного оподаткування;
- 3) вдосконалення правових норм до питання ціноутворення;
- 4) створення механізмів для вирішення питань між країнами стосовно використання подвійного оподаткування.

Зниження рівня податків не покращить ситуацією з тіньовим відтоком коштів в офшори, навпаки, це призведе до нових проблем, залучення махінацій в легкодоступному бізнесі. Вершу чергу необхідно врегулювати використання коштів на бюджет та зміну політичного курсу [70]. Коли резидентам буде видно, що їх податки дійсно йдуть до державного бюджету, зросте рівень життя, покращиться медицина, відбудеться технологічний та інформаційний прорив, зменшиться рівень корупції – це призведе до часткового повернення та притоку коштів назад до бюджету. Разом з тим, закриття зовнішнього боргу знизить рівень інфляції та призведе до підвищення кількості інвестицій в країну. Рівень якості продукції зросте разом з якістю надання послуг, що зможе підвищити рівень ВВП на душу населення та валову частку експорту до загального ВВП країни. Можливі методи удосконалення антиофшорної політики:

- 1) створити комфортні економічні умови для ведення бізнесу та фінансової діяльності, що зменшить вплив коштів з бюджету, розвине компанії – резиденти, а з тим і відбудуться кількісні зміни в інвестуванні. Підвищення прозорості ведення бізнесу, прозорість правової та судової системи;
- 2) провести зміни у національних компаніях, які будуть базуватись на території України, стануть великими платниками податків, а доля прибутку піде на соціальне забезпечення та соціальні програми. Надати сприятливі умови для існування таких компаній, забезпечити їх вигідними умовами кредитування, відпрацювати спрощену форму оподаткування, тим самим не дати змогу потрапити цим компаніям під управління ТНК. Сприяти розвитку власного національного бізнесу;

- 3) з метою зменшення використання офшорних трейдерів та підвищення якості деофшоризації, на законодавчому рівні провести реформи по ціноутворенню, підвищити рівень контролю за цінами;
- 4) забезпечити проведення реформ у контролі за рівнем корупції. До того часу поки сплачені податки не надійдуть до бюджету, підприємців не будуть зацікавлені у прямому оподаткуванні.

ВИСНОВКИ

В результаті проведення аналізу можна зазначити, що наслідки офшорного бізнесу мають як позитивний, так і негативний характер. Офшорний бізнес має різні класифікації та методи ведення міжнародного бізнесу. Офшори приваблює своїми умовами ведення бізнесу: низьке або нульове оподаткування, анонімність власників та директорів, пришвидшення та спрощення ряду фінансових та економічних операцій

Проте, за приємними умовами є й постійне слідкування за дією офшорних зон з боку головних міжнародних інституцій. Так, існують списки надійності та легальності офшорних юрисдикцій. Надійні зони співпрацюють з даними інституціями, але є й більш дорожчими стосовно обслуговування. Зони з малою надійністю можуть потрапити до «чорного списку» ОЕСР, ФАТФ та інших інституцій. В деяких випадках, на власників та директорів накладаються політичні та економічні санкції, також таким компаніям(що використовують зони з «чорного списку») важко буде знайти нових ділових партнерів на заході, та в провідних країнах.

Як було зазначено, офшорні зони несуть негативні наслідки до державних бюджетів країн, через постійне відмивання коштів. Також, офшорні зони можуть використовуватись для відмивання прибутків отриманих у наслідок нелегальної діяльності або спонсорстві тероризму. Тому проблематика регулювання даних зон лише набирає своєї актуальності. Так, з початку 21 сторіччя головні інституції почали свою анти-офшорну діяльність. Головними інституціями є ОЕСР,ФАТФ,ООН. Важливо зазначити, що головною метою не стоїть повне знищення механізму офшорів, а лише підняття відкритості та обміну інформації офшорних зон з цими інституціями.

Україна, хоч і займає мізерну частину від загальних світових офшорних вузлів, проте, державний бюджет країни дуже відчуває вплив коштів, через використання резидентами країни офшорних зон. Майже 70% від загальних річних інвестицій надходить з офшорних зон. Більша частина з них надходить з

Кіпру, куди потім вивозяться величезні суми з доходів резидентів України. Через значні втрати державного бюджету країни та негативні показники індексу фінансової безпеки України, країна повинна реагувати на даний вид діяльності. Україна вже долучена до деяких світових інституцій, що займаються анти-офшорною діяльністю, але через певну кількість інституцій, до яких країна ще не залучена, та незначну кількість уваги від Європейських інституцій, щодо ситуації з відпливом коштів в офшори- Україна повинна самостійно вносити зміни в політику країни.

Потрібний чіткий політичний курс, орієнтований не лише на соціальні проблеми. Запровадження політичних та законодавчих реформ, підвищення якості контролю ціноутворення та діяльності КІК. Оскільки на державний бюджет впливає не лише виведення коштів в офшори, а й рівень корупції, судова та правова політика, нестабільність курсу валют та зовнішні фактори- реформи необхідно провести по всій економічній складовій. При потраплянні державних податків до бюджету, уникаючи корупції, країна підвищить рівень доходності державного бюджету і, як наслідок, оплатить частину зовнішнього боргу. Наступним кроком буде збільшення кількості іноземних інвестицій, з цим- розвиток державної економіки та стабілізація курсу. Україна зробила перші кроки до проведення якісної анти-офшорної політики, при поступових реформах країна зможе урегулювати дане питання та підняти рівень економіки власної держави.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Луценко І. С. Методичний підхід до оцінювання рівня податкової безпеки держави / І. С. Луценко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12. – С. 159-163.
2. Мамотенко Д. Ю. Глобалізація міжнародних фінансових ринків // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – № 39. – С. 229–237.
3. Міжнародні фінанси: Навч. посіб. / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць та ін., За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового – К.: КНЕУ, 2005. – 557 с.
4. Москаленко, Н. В. Проблеми, зумовлені функціонуванням офшорних юрисдикцій, та шляхи їх розв'язання [Текст] / Москаленко Н. В. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10. – С. 117-121.
5. «Названы страны, через которые транснациональные корпорации чаще всего выводят деньги в офшор». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ru/news/-/407220/nazvany-strany-cherez-kotoryetransnatsionalnye-korporatsii-chashhe-vsego-vyvodyat-dengi-v-offshor>
6. Наказ Міністерства економіки України від 29 жовтня 2013 р. № 1277«Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME07222.html.
7. Оффшоры в мире: 7 ключей для понимания [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.hromadske.ua/posts/Offshory_V_Mire_7_Klyuschej_Dlya_Ponimaniya.
9. Оффшорні зони: види та особливості // Газета Вікна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vikna.if.ua/cikavo/68688/view>
10. Луцишин З.О., Мехтієв Є.О. Оффшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів // Міжнародна економічна політика. – 2017. – 2 (27). – с. 62—94.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/27/2018_3_Lutsyshyn_Mekhtiiev.pdf

11. Dev Kar, Devon Cartwright Smith. *Illicit Financial Flows from Developing Countries 2002 – 2006*. Washington : Global Financial Integrity, 2012. 10. Кабир Л. Организация офшорного бизнеса / Л. Кабир. – М. : Финансы и статистика, 2009. – 144 с. 11. Королев М. В. Офшорные фирмы / М. В. Королев. – М. : Кукша, 2008. – 38 с.

12. Garcia-Bernardo, J., Fichtner, J., Takes, F. W., Heemskerk, E. M.. *Uncovering Offshore Financial Centers: Conduits and Sinks in the Global Corporate Ownership Network*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nature.com/articles/s41598-017-06322-9>

13. McCann H. *Offshore Finance*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. Report of the Working Group on Offshore Centers: Financial Stability Board, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.financialstabilityboard.org/>

14. Neshko R. The concept of national financial security and methods of its evaluation / R. Neshko, V. Matviychuk // *Economic and Law Paradigm of Modern Society*. – 2016. – P. 84-93.

15. Swiss national bank offers a negative interest. – 2017. – P. 20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.snb.ch/en/mmr/reference/banks_2017/source/banks_2017.en.pdf

16. The Global Financial Centres Index 24 September. – 2018.— P. 14-15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.longfinance.net/media/documents/GFCI_24_final_Report.pdf.

17. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation / M. Cassard // *IMF Working paper*. – 1994. – № 107. – pp. 22-32.

18. Коссе Д.Д. Місце правового режиму оподаткування офшорної території у сфері регулювання економічних відносин / Д.Д. Коссе // *Часопис Київського університету права*. – 2008. – № 1. – С. 86–89.

19. Шереметинська О.В. Вплив офшорних зон на економіку України / О.В. Шереметинська // Економічний простір. – 2016. – № 105. – С. 58-66.
20. McCann H. Offshore Finance/ Н. McCann. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – pp. 8-18.
21. Пешко А.В. Офшорний бізнес як складова світової економіки / А.В. Пешко // Економіка та підприємництво – 2016. – № 3. – С. 233–236.
22. Бондаренко О.О. Значення компетентності персоналу у процесі впровадження системи менеджменту якості / О.О. Бондаренко // Економіка та держава. – 2009. – № 4 – С. 70-72.
23. Волкова Ю.А. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу / Ю.А. Волова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 1. – С. 43-48.
24. Ворнавіський Н.В. Характерні риси офшорних зон / Н.В. Ворнавіський//Економіка і бізнес. – 2009. – № 4 – С. 43-45.
25. Карлін М.І. Фінансові офшори: навч. посіб. для студ. ВНЗ III–IV рівнів акредитації / М.І. Карлін, О.В. Борисюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 240 с.
26. Какие отрасли больше всего используют оффшоры [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestifinance.ru/infographics/2984>.
27. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation / M. Cassard // IMF Working paper. – 1994. – № 107. – pp. 22-32.
28. Kosee D. (2008), «Mistse pravovoho rezhyму opodatkuвання ofshornoї terytorii u sferi rehuliuвання ekonomichnykh vidnosyn», Chasopys of Kyiv Law University, vol. 1, pp. 86-89.
29. Sheremetynska O.V. (2016), «Vplyv ofshornykh zon na ekonomiku Ukrainy», The Economic Space, vol. 105, pp. 58-66.
30. McCann H. Offshore Finance/ Н. McCann. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – pp. 8-18.
31. Minsky H. P. The Financial Instability Hypothesis / Hyman P. Minsky // The Jerome Levy Economics Institute of Bard College Working Papers. – 1992. – № 74. – P. 9.

32. Peshko A.V. (2016), «Ofshornyi biznes yak skladova svitovoi ekonomiky», *Economy and Entrepreneurship*, vol. 3, pp. 233-236.

33. Bondarenko O.O. (2009), «Znachennia kompetentnosti personalu u protsesi vprovadzhennia systemy menedzhmentu yakosti», *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 70-72.

34. Volkova Y.A. (2010), «Rozvytok ofshornykh tsentriv u systemi mizhnarodnoho biznesu», *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 1, pp. 43-48.

35. Vornavskyi N.V. (2009), «Kharakterni rysy ofshornykh zon: Ekonomika i biznes», *Economy and Business*, vol. 4, pp. 43-45.

36. Karlin M.I. and Borysiuk O.V. (2016), «Finansovi ofshory: navch. posib. dlia stud. VNZ III–IV rivniv akredytatsii», *Vezha-Druk, Lutsk, Ukraine*.

38. Луцишин З.О., Мехтієв Є.О. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів // Міжнародна економічна політика. – 2017. – 2 (27)

39. с. 62—94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/27/2018_3_Lutsyshyn_Mekhtiiev.pdf

40. Петренко Л. М. Податкова безпека як складова фінансової безпеки держави / Л.М. Петренко // *Моделювання та інформаційні системи в економіці: зб. Наук. Праць; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. Нац. Екон. Ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. Ред. В.К. Галіцин. – 2012. – Вип. 86. – С.89—98.*

41. Податкова безпека держави як запорука стабільної фінансової безпеки України// *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса* // Нешко Р. М., Матвійчук В. І.-Том 2.-№8.-2016.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/3914>

42. Подік І. І. Оцінювання сучасного стану податкової безпеки України // *Економіка та держава. – № 4/2017. – с. 46.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2017/11.pdf

43. «Складність офшорних зон в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forum.pravda.com.ua/index.php?topic=923744.0>
44. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон. [Електронний ресурс] // Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua/>.
45. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні // Економіка та держава. – 2014. – № 6. – С. 21—30
46. 10 Best Tax Havens in the world [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fool.com/investing/general/2016/01/03/10-best-taxhavens-in-the-world.aspx>
47. Шэксон Н. Люди, обокравшие мир. Правда и вымысел о современных офшорных зонах / Шэксон Николас; [пер. с англ. А. А. Калинина]. – М. : Эксмо, 2012. – 281 с.
48. Ahmed Zorome. Concept of Offshore Financial Centres: In Search of an Operational Definition // IMF Working Paper, WP/07/87, 2007.
49. 10 Best Tax Havens in the world [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fool.com/investing/general/2016/01/03/10-best-taxhavens-in-the-world.aspx>
50. Alstadsjter, A., Johannesen, N., Zucman, G.. Who owns the wealth in tax havens? Macro evidence and implications for global inequality. // Journal of Public Economics 162 (2018). – P. 89-100. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gabriel-zucman.eu/files/AJZ2018.pdf>
51. Баймуратов М. О., Зоріна О. І. Офшорні зони у сучасному всесвіті: питання теорії та практики. Одеса: Фенікс, 2017. 174 с.
52. Офшорные компании : путеводитель / А. Ницевич и др. ; под ред. И. И. Мовляка. Одеса: Феникс, 2012. 83 с.
53. Катасонов В. Ю. Закрытый мир финансов. Трасты и офшоры. Где прячут свои богатства Ротшильды и Рокфеллеры? Москва: Книжный мир, 2017. 288 с.

54. Grundy M., Nathan A. Offshore business centres: a world survey. London: Sweet & Maxwell, 2013. 137 p.

55. Робинсон Дж. Всемирная прачечная: террор, преступления и грязные деньги в офшорном мире ; пер. с англ. А. Шматов. Москва: Альпина Бизнес Букс, 2004. 539 с.

56. Хейфец Б. А. Роль оффшоров в глобальной экономике. Мировая экономика и международные отношения. 2018. № 11. С. 69–76.

57. Вальтер А. В. Уклонение от уплаты налогов посредством оффшорных схем: некоторые теоретико-прикладные аспекты. Право и политика. 2015. № 3. С. 304–308.

58. The Price of Offshore. Tax Justice Network. UK. Briefing Paper. 2005. P.

60. Гурвич В. Оффшорный пылесос. Финансовый контроль. 2013. № 6 (139). С. 100–107.

61. Міжнародне приватне право: навч. посіб./ за ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 368 с.

62. Гобела В. В. Оффшоризація економіки в конструкті економічної безпеки держави. Scientific Horizons. 2020. Випуск 23, № 20. С. 109–120.

63. Argilés-Bosch J., Ravenda D., & Garcia-Blandón, J. E-commerce and labour tax avoidance. Critical Perspectives on Accounting.

2020:<https://fardapaper.ir/mohavaha/uploads/2020/11/Fardapaper-E-commerce-and-labour-tax-avoidance.pdf> (Last accessed: 12.08.2021).

of Michigan at Ann Arbor Law School; National Bureau of Economic Research

(NBER)WorkingPaper.2006:Decemberhttp://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952721 (Last accessed: 14.01.2021).

65. Андросова Т. И. Понятие и сущность функционирования оффшорных зон. Молодой ученый. 2017. № 14. С. 312–314.

66. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні. Економіка та держава. 2019. №6. С. 21-30.
67. Волкова Ю. А. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 1. С. 43-48.
68. Вергун В. А., Ступницький О. І. Глобальний рівень регулювання практики створення і діяльності офшорних зон і територій. Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і заохочення іноземних інвестицій: регіональний аспект: зб. наук. робіт. Донецьк: ДНУ, 2017. 44 с.
69. Офшорні зони: види та особливості. Газета Вікна:<http://vikna.if.ua/cikavo/68688/view> (дата звернення: 18.11.2021).
70. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку: веб-сайт: <http://www.ufin.com.ua/> (дата звернення: 15.11.2021).
71. Луцишин З., Южаніна Н., Фролова Т., Мазур М., Перебийніс Д. Сучасна офшоризація бізнесу у конструкті національної фіскальної безпеки. Міжнародна економічна політика. 2009. № 1 (30). С. 70–112.
72. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation. IMF Working paper. 2014. № 107. P. 22–32.
73. Ушаков Д. Л. Офшорные зоны в практике российских налогоплательщиков. Москва: Юристъ, 1999. 496 с.
74. Удачина І. М., Новицький В. А., Борейко Н. М. Офшорний сектор світової економіки: корот. опис. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2011. 149 с.
75. Урри Дж. Офшоры ; пер. с англ. Е. Головляничиной. Москва: Дело РАНХиГС, 2017. 288 с.
76. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць та ін.; за ред. О. М. Мозгового. Київ: КНЕУ, 2005. 558 с.
77. Карлін М. І., Івашко О. А. Інвестиційні офшори: навч. посіб. Луцьк: ВежаДрук, 2017. 292 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Miroshnichenko O.V. Use of offshore zones in international business— Masters-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2021.

The master's thesis focuses on the theoretical and organizational bases of offshore business functioning and essential aspects of offshore zone concept. In the thesis the current state of offshore business development and the peculiarities of the largest offshore jurisdictions functioning are studied. The offshore mechanisms influence on the Ukraine's economic and financial security is revealed and the ways of counteracting offshorization are determined.

Keywords: deoffshorization, offshore business, prospects of offshore mechanisms, problems of deoffshorization, the current state of offshore business.

АНОТАЦІЯ

Мірошніченко О.В. Використання офшорних зон в міжнародному бізнесі— Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2022 р.

У роботі досліджено теоретико-організаційні основи функціонування офшорного бізнесу та сутнісні аспекти поняття «офшорна зона». Досліджено сучасний стан розвитку офшорного бізнесу та особливості функціонування найбільших офшорних юрисдикцій. Розкрито вплив офшорних механізмів на економічну й фінансову безпеку України та визначено шляхи протидії офшоризації.

Ключові слова: деофшоризація, офшорний бізнес, перспективи офшорних механізмів, проблеми деофшоризації, сучасний стан офшорного бізнесу.

Додаток Б

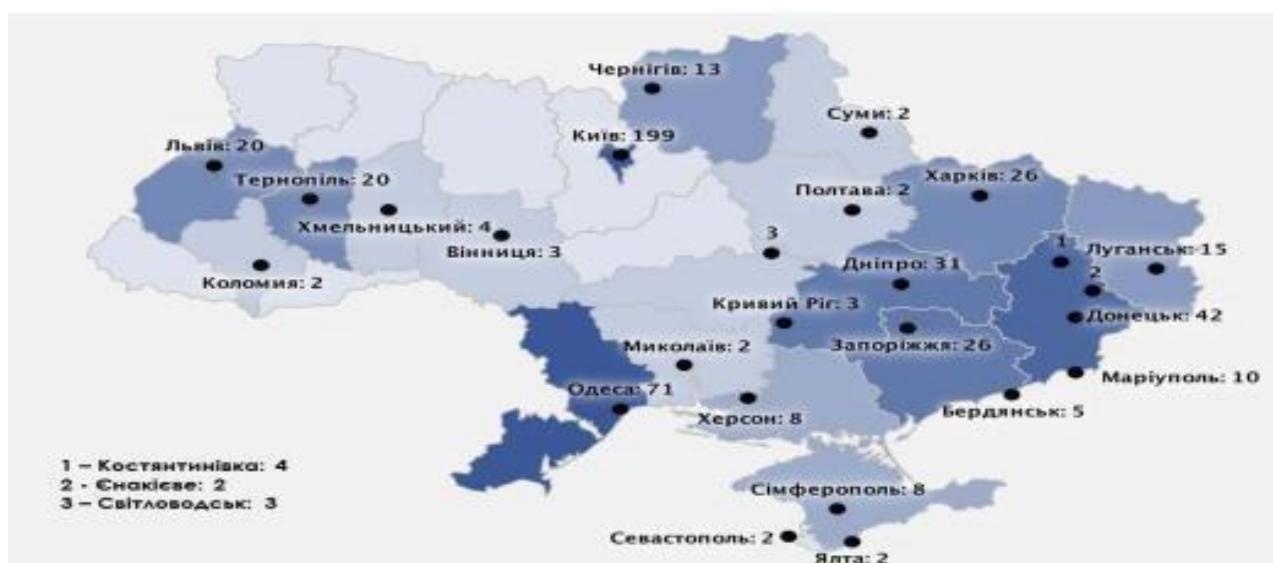

Рис. Б.1. Географічний розподіл представників офшорних компаній

Джерело: Антологія офшорів: путівник український офшорній павутині.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://voxukraine.org/longreads/panama/index_ua.html

Додаток В

Таблиця В.1. Особливості офшорних зон за класифікаційними ознаками

Група	Характеристика та принципи ведення бізнесу
<p>Офшори першої групи:</p> <p>Багами, Панама, БУІ – Британські Віргінські острови</p>	<p>Ресстрація офшорів у даних зонах є чудовою можливістю зберегти свої кошти від зайвої сплати податків, а також мінімізувати суми податків і зборів при операціях на валютних і фондових ринках. У вартість створення входить, як правило, мінімальний сервіс, який необхідний для підтримки секретарських бюро, які, власне, і займаються паперовими справами. Відкриваються офшори досить швидко: в середньому термін близько двох тижнів. Висока анонімність дозволяє домогтися відмінних результатів у плані таємності, але це негативно впливає на довіру партнерів. Авторитетні організації не дуже налаштовані мати справи з такими структурами.</p>
<p>Офшори другої групи: Сейшели, Ірландія, Гібралтар</p>	<p>Надає своїм власникам набагато більше можливостей щодо ведення справ з авторитетними клієнтами, так як підтверджує вищий рівень лояльності. Незалежно від того, потрібна чи ні здача звітності в конкретній країні офшорної зони (є країни з бов'язковою звітністю організацій і без неї), відомості про підприємців і фірми підлягають ресстрації. Офшорні зони другої групи користуються підвищеною довірою, тому допускають наявність достовірної інформації про керівний склад компанії (не лише номінальний сервіс у вигляді секретарського бюро, як в офшорних зонах першої групи).</p>

<p>Офшори третьої групи: Кіпр, США, Великобританія</p>	<p>По суті, ці території тільки називаються офшорами. США, наприклад, дає можливість нерезидентам країни не платити федеральні податки з діяльності, не пов'язаної з операціями всередині країни, у разі порушення ж статус «офшору» втрачається. Англія дає можливість побудови офшорного ланцюга. Популярною є така схема відкриття фірми в Великобританії: відкривається офіс в Англії, а філія, через яку ведуться операції, – на Кіпрі. Кіпр є вельми привабливим місцем для відкриття офшору через відсутність двостороннього оподаткування компаній.</p>
--	---

Примітка. Розроблено за даними: Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation / M. Cassard // IMF Working paper. – 2014. – № 107. – pp. 22-32.